

Handreiking

Uitleg huisvredebreuk

Huisvredebreuk in ziekenhuizen

Ziekenhuizen mogen mensen een waarschuwing en/of toegangszegging geven. Voordat hiertoe wordt overgegaan, moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan. Dit heeft te maken met artikel 138 van het Wetboek van Strafrecht, dat gaat over huisvredebreuk.

Officiële wettekst van artikel 138, Wetboek van Strafrecht

1.

Hij die in de woning of het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik, wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet op de vordering van of vanwege de rechthebbende aanstonds verwijderd, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.

2.

Hij die zich de toegang heeft verschaft door middel van braak of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of een vals kostuum, of die, zonder voorkennis van de rechthebbende en anders dan ten gevolge van vergissing binnengekomen, aldaar wordt aangetroffen in de voor de nachtrust bestemde tijd, wordt geacht te zijn binnengedrongen.

3.

Indien hij bedreigingen uit of zich bedient van middelen geschikt om vrees aan te jagen, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

4.

De in het eerste en derde lid bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien twee of meer verenigde personen het misdrijf plegen.

‘De woning of het besloten lokaal of erf’

Een ziekenhuis is natuurlijk geen woning of huis, zoals die termen in de volksmond worden gebruikt. Waar wordt een ziekenhuis dan wel onder geschaard binnen deze wettekst? Een ziekenhuis is een besloten lokaal met een erf. Veel mensen denken dan ook dat artikel 139 van het Wetboek van Strafrecht, dat gaat over lokaalvredebreuk, van toepassing is bij ziekenhuizen. In artikel 139 is echter alleen sprake van lokalen die bij de openbare dienst in gebruik zijn, denk hierbij aan een gemeentehuis (sociale dienst). Een ziekenhuis is een besloten lokaal en valt hier dus niet onder. Artikel 138 is daarom wél van toepassing op ziekenhuizen. Dit artikel wordt in de volksmond Huisvredebreuk genoemd, maar het refereert ook aan een besloten lokaal.

‘Bij een ander in gebruik’

Huisvredebreuk kan alleen gepleegd worden bij iemand anders en dus niet in uw eigen huis. In een huis (thuis) is altijd iemand de hoofdbewoner. In feite bepaalt die persoon wie er in die woning aanwezig mag zijn of naar binnen mag. In de praktijk bepalen de gezinsleden dat samen en is het in feite gedelegeerd.

In een ziekenhuis ligt dat anders. Daar is de voorzitter van de Raad van Bestuur de eigenaar, de ‘hoofdbewoner’. Hij of zij mag namens de organisatie/instelling bepalen wie er wel of niet toegang heeft of er mag verblijven. In het uittreksel van de Kamer van Koophandel staat vermeld wie de voorzitter van de Raad van Bestuur van de organisatie/instelling is. Dit uittreksel is een officieel gewaarmerkt bewijs dat uw bedrijf ingeschreven staat in het handels- of stichtingsregister van de Kamer van Koophandel.

In de praktijk is de voorzitter van de Raad van Bestuur niet dagelijks aanwezig en heeft hij ook geen tijd om voor elke persoon te bepalen of hij naar binnen mag. Bovendien heeft het ziekenhuis een open karakter. De toegang is vaak letterlijk en figuurlijk laagdrempelig. De voorzitter van de Raad van Bestuur heeft die controlerende taak dan ook meestal overgedragen aan het hoofd van beveiliging of een WAN-hoofd van het ziekenhuis.

Het mandateren van het hoofd van beveiliging of een WAN-hoofd dient schriftelijk te gebeuren door de voorzitter van de Raad van Bestuur. Zo'n schriftelijke mandatering komt goed van pas bij een calamiteit, waarbij de politie wordt ingeschakeld. Het is verstandig om bij een aangifte bij de politie een kopie van zowel het uittreksel van de Kamer van Koophandel als van de mandatering bij te voegen.

'Wederrechtelijk binnendringen of wederrechtelijk vertoeven'

Wederrechtelijk wil eigenlijk niets anders zeggen dan zonder enig recht. In dit geval dus zonder enig recht van de voorzitter van de Raad van Bestuur of iemand die door die voorzitter is gemandateerd.

'Niet op eerste vordering verwijderen'

Wat is een vordering eigenlijk? Vroeger werd gedacht dat er letterlijk gezegd moest worden: "Ik vorder dat u... (onmiddellijk mijn huis uit gaat)". Dit hoeft echter niet. Duidelijk zeggen "ERUIT NU!" is al voldoende. Dit moet wel gezegd worden door de eerder genoemde voorzitter van de Raad van Bestuur of door de gemandateerde.

Als iemand op een normale wijze het ziekenhuis binnenkomt, dan komt er meer bij kijken. Deze persoon is namelijk niet onrechtmatig binnengedrongen. De persoon is pas onrechtmatig in het ziekenhuis als dit duidelijk aan hem kenbaar is gemaakt, bijvoorbeeld door te roepen: "ERUIT NU!", of als hij een schriftelijke toegangszegging heeft ontvangen. De persoon weet dan dat hij niet het recht heeft om in het ziekenhuis te zijn of naar binnen te gaan.

In artikel 138 staat echter dat een persoon die onrechtmatig binnengedrongen is, zich na een vordering niet hoeft te verwijderen. In feite moet er dus nog een keer gevorderd worden. De eerste keer is om iemands aanwezigheid van rechtmatig naar onrechtmatig te veranderen. De tweede keer is om aan de eisen van het wetsartikel 138 te voldoen.

Als een persoon de toegang is ontzegd, bijvoorbeeld door een uitgereikt of aangetekend schrijven, dan weet die persoon dat hij/zij niet in het ziekenhuis aanwezig mag zijn. Maar om strafbaar te zijn voor artikel 138 zal hij/zij zich niet moeten verwijderen na een vordering. In het artikel staat immers: 'Hij die in de woning of het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik, wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet op de vordering van of vanwege de rechthebbende aanstonds verwijdert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.'

Bewijs

Hoe bewijs je dat iemand ergens niet mag zijn? Dit kan bijvoorbeeld door beeld- en geluidsopnamen te bewaren. Maar natuurlijk ook door getuigen te hebben. In de praktijk vraagt de politie vaak aan de rechthebbende of hij alsnog tweemaal wil vorderen. Soms is dit wettelijk helemaal niet meer nodig, maar vanwege het bewijs wel slimmer. Gaat de persoon niet weg, dan treedt de politie op als getuige. Een beter bewijs is vaak niet te krijgen.

Voorbeeld waarschuwing / ontzegging

Op https://www.staz.nl/veiligezorg/doe_aangifte_en_ondernem_actie_naar_de-dader-2/ staat een voorbeeld van zowel een toegangszegging als een officiële waarschuwing. De voorbeelden zijn goedgekeurd door de officier van justitie.

Beleid maken

Wanneer welke straf?

Wanneer ontvangt iemand een officiële waarschuwing? Wanneer een officiële toegangszegging? Hoelang mag de persoon het ziekenhuis niet in en hoelang is dat bij andere incidenten?

Officieel bepaalt de Raad van Bestuur de strafmaat. In de praktijk wordt dit geborgd in de huisregels. Eerst is er een discussie op de afdeling(en) over welke gedragingen wel of niet worden geaccepteerd. Daarna kan worden overgegaan tot het opstellen van de huisregels. Aan de hand van proportionaliteit en subsidiariteit kan worden bepaald welke maatregelen passend zijn voor het betrokken ziekenhuis. Een maatregel hoeft niet altijd een officiële waarschuwing of toegangszegging te zijn. Een gesprek met de Raad van Bestuur kan ook tot de mogelijkheden behoren. Er zijn vele opties mogelijk.

Gedragscode medewerkers

Het is echt niet zo dat een ziekenhuismedewerker nooit de fout in gaat. Ook medewerkers hebben wel eens een mindere dag en zeggen wel eens iets wat niet netjes is. Sta hiervoor open en zorg dat deze zaken bespreekbaar blijven. Daar kunnen we allemaal van leren.

Klachtencommissie

Een patiënt of bezoeker kan vanzelfsprekend een klacht indienen als hij meent dat een genomen maatregel tegen hem niet terecht is. Het Bravis ziekenhuis heeft dit onderwerp opgenomen in het beleid rondom de maatregelen:

'Vanuit Bravis wordt altijd een waarschuwingsbrief gestuurd waarin het incident kort wordt beschreven, dat medewerkers intern melding hebben gedaan van een incident van agressie en geweld en dat dergelijk gedrag binnen Bravis niet wordt getolereerd. Tevens voegen wij daaraan toe het aanbod tot een gesprek met de veroorzaker, waarin wij hem/haar in de gelegenheid stellen zijn/haar kant van het verhaal te doen (hoor/wederhoor).

Dit n.a.v. een eerdere casus waarbij de patiënt na ontvangst van de waarschuwingsbrief een klacht heeft ingediend bij de klachtencommissie, welke commissie vervolgens heeft geoordeeld dat het ziekenhuis in ieder geval een aanbod tot een gesprek voor hoor/wederhoor moet doen. Die werkwijze hanteren we nu. In de praktijk wordt van dit aanbod weinig gebruik gemaakt, maar in de gevallen waarin het wel komt tot een gesprek blijkt dat achteraf ook steeds erg zinvol voor de betrokken afdeling en medewerker(s).'

Geen toegang en toch consult bij specialist?

Op het moment dat een patiënt die nog niet is uitbehandeld een toegangsverbod krijgt opgelegd van of namens de Raad van Bestuur, dan kan er een probleem ontstaan. De persoon kan dan niet de toegang tot zijn arts ontzegd worden. Er kan dan een afspraak worden gemaakt bij de behandelend specialist op een rustig tijdstip. De patiënt dient zich te melden bij de beveiliging van het ziekenhuis en de beveiliging begeleidt de patiënt naar zijn consult en na afloop weer naar de uitgang. De beveiliging is niet bij het consult aanwezig, maar wacht buiten de spreekkamer. Alleen op verzoek van de specialist kan hiervan worden afgeweken.

Opzeggen behandelingsovereenkomst

Soms zijn de incidenten zo heftig dat een arts de behandelingsovereenkomst wil opzeggen. Dit kan alleen bij gewichtige redenen en dus niet als de patiënt bijvoorbeeld drie keer niet bij een consult kwam opdagen. Ook niet als de patiënt verbaal agressief is en de grondslag hiervoor ligt in zijn ziektebeeld. Wanneer er wel een behandelingsovereenkomst wordt opgezegd, dient de behandelend arts zorg te blijven verlenen tot er een andere arts is gevonden. Voor deze lastige materie verwijs ik u door naar [de website van het KNMG](#).

